

tre *esgarrar*, *esgarrapar*; el REW, 1726 tradueix el roms. *a zgirià* ($\text{?} < \text{A}$) per «kratzen», però no és solament 'gratar' perquè Giugleà i Sădeanu l'usen, junt amb *apîșcă* (germà del nostre *pessigar*, de l'it. *pizzicare*, i cast. *pizar*), per traduir el cast. *arañar* (Rev. Fil. Rom. și Germ. VII, 133); al capdavant el REW recull en el mateix article verbs alt-italians ben anàlegs, definint-los també com a «kratzen»: no crec que basti, doncs, posar tot això a l'article CARYON, encara que aquest ètimon (cf. ací GARROTA) hi hagi contribuït. — ¹³ (?) No llegeix malament per «magagnare»? — ¹⁴ El mateix que Pe-lai Briz anomenava *esgarrapa-pins* (DAG).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: ¹⁵ *garró*, *garroner*, *garronada*, *garró* 'borró', *garronar* 'borronar', *garronejar*, *garronut*, *desgarronar*, *esgarronar*, *esgarronyar*, *esgarrinyar*, *engarronar*, *engarronada*, *garro*, *garrell*, *garrellejar*, *garrelleria*, *garrut*, *garrejar*, *garrar*, *garreta*, *garrot*, *garrotera*, *garretera*, *garranxa*, *garranxo*, *garranxar*, *esgarranxar*, *esgarrinxar*, *esgarranxada*, *esgarrinxada*, *escarrinxar*, *escarrinxar-se*, *escarrinxada*, *esgarrinxador*, *escarrinxador*, *esgarrinxo*, *escarrinxo*, *esgarrinx*, *esgarrinxall*, *esgarrinxament*, *esgarranxament*, *esgarrinxós*, *esgarrar*, *esguerrar*, *esgarrat*, *esguerro*, *esguerra*, *esguerrat* (cf. *esgarrat*), *esgarrar* cast., *esgarrabanderes*, *esgarrallengües*, *esgarramanxot*, *esgarrapar*, *esgarrap*, *esgarrapada*, *esgarrapadella*, *esgarrapader*, *esgarrapador*, *esgarrapaire*, *esgarrapall*, *esgarrapament*, *esgarrapadura*, *esgarrapissar*, *esgarrapós*, *esgarrepa*, *agarrapunya*, *esgarrany*, *esgarranyada*, *esgarranyar*, *esgarranyoc*, *esgarrall*, *esgarrapacristos*, *esgarrapallengües*, *esgarrapapins*, *esgarrapaplets*, *garracurt*, *garrallarg*, *garramotxat*, *garratibat*.

GARRA, II, 'grapa, urpa'. Fins ací tot era català de soca-rel, i provinent del mot cèltic o derivat d'aquesta arrel. Però passem al cast. *garra* i a la seva arrel àrabe. En el sentit del cast. *zarpa* el cast. *garra* no apareix fins a 1570, i els primers testimonis literaris són en Góngora i en el *Quixot*; tampoc no n'hi ha d'*agarrar* fins 1569 (*La Araucana*). Abans, el que es troba en castellà és *garfa* (mj. S. XIII, *garpha*, L. de Alexandre; *garffa del falcón*, *Enferm. de las Aves*, segona meitat S. XIII); *garfato* 'mesura d'un grapat' (b. ll. cast. S. XI), *garfado en el puño* (Berague, S. XIV), *garfada* 'grapada', Pedro Espinosa, S. XVI (*Voces vulgares*, O. C., 196.26, 197.1), *agarfiar* = cast. mod. *agarrar* en el Pentateuc del S. XIV etc. El canvi de *garfa* en *garba* amb *h* aspirada, assimilat després com a *garra* per via fonètica, és de fonètica normal en castellà (cf. *màrfega*, arabisme també, que en castellà es tornà *màrraga* o *màrraga*, a Alaba, Rioja i Baix Aragó; anàlogament *lf donà lh > ll* en el Baix Aragó: *Cella < Celfa la del Canal* en el Cid).

Els parlars de l'Alt Aragó i els del dialecte lleonès continuen conservant *garf-* amb aquest significat: alt-arag. *màrfega*, ast. occid. *garfa* «garra, zarpa, mano», també *garfia* «garra»; Bierzo *galfarro* «ave de rapiña» (Fz. Morales, amb la primera *r* dissimilada en *l*); ast.

occid. *garfella*, *garfietsa* «garfio cuya punta termina en un cazo pequeño», asturià colunguès *garfiella* «cucharón de hierro o de madera para repartir el cocido»; mentre que en els parlars asturians orientals i santanderins ja es troba *garia*, *gario* «especie de horca de labranza», *garies* «piernas largas y flacas», *gario* a Cabuérniga («el tencedor --- cogen --- como si cogieran el gario para cargar un carro de abono», Fz. Gonzales, *Cabuérniga*, p. 67).

En efecte, *garfa* és el mot àr., arrel semítica, que alhora significa 'grapat' i degué significar 'grapa': en aquell sentit el trobem en l'àrab magrebí de l'Idrissi (a. 1514), i és àrab clàssic *garfa* (també *gurfa*) 'allò que es pot agafar en una mà', 'cullerada', derivat de l'arrel *garaf* que en l'àrab comú significa 'agafar una cosa tota sencera', i 'treure aigua amb la mà o amb cullera', però vulgarment esdevingué també «arrebatar, empuñar», *PAlc.* i *Mil i Una Nits* etc., arrel d'evident i indiscutible origen semític (Dozy, *Suppl.* II, 207b; Freytag etc.). Ara bé *rf* dona *rh > rr* en castellà, però de cap manera no ho podria donar en català ni en portuguès.¹

D'aquí es dedueix, doncs, que *garra* per 'grapa, urpa' és un castellanisme en català, altrament només admès per alguns valencians (veg. supra). I que el verb *agarrar*, evidentment derivat de *garra* 'grapa' (no pas 'cama', ni 'garró'), degué penetrar igualment com a castellanisme: ja hem vist que en castellà no apareix el verb fins a 1569; de primer tingué, fins i tot matís ajargonat o mal-sonant (supra, P. Espinosa), de manera que fins a primers del S. XVII incloïen *agarrar*: tomar o asir» en las *Voces de Germania* de JHidalgo.² Altrament en la nostra llengua no ha pres peu ferm més que en els parlars valencians; allà i tot, els testimonis comencen en data força recent: *AlcM* no en troba un cas més que en el franciscà Joan López c. 1770 (hi condescendiren T. Llorente, CROs i Sanelo, però guarden silenci *DBal.* i *DAG.*); avui em sembla inevitable d'obrir-li un ample portell, tot i que Carles Salvador encara insistia a exigir *AGAFAR*, contra l'opinió de G. Colon (setmanari «València», n.º 42, 3-XII-1954); però sense enganyar-nos ni servir la més petita ambigüitat en el terreny històric.

Ara se sent pertot, de Nord a Sud del país: «la partió *agarre* pel Camí dels Molins», Rossell; «té un pericet fora, un retiro, *agañat* a la porta» (Xert, 1961); *agarrar* de 'partir des de': «l'Assagador Real *agarra* de la Vereda Real» Antella, «tal braçal *agarra* de tal séquia», «la séquia *agarra* del Xúquer», Senyera (1962); *agarra* i --- 'de sobte fa ---' «com no li donaren dinés i li curtejaven els que duya, *agarra* y no la compra», MGadea (*T. del Xè* I, 172); igual que *agarró* y --- a Amèrica, Cuervo, *Apunt.*, 449; «se li han *agarrat* es alls» diuen a Monòver quan una dona queda embarassada (*Canyissaes*, 130).

I no regategem el fet que també hi ha qui l'usa en el Princ., fins i tot en to popular, almenys fins l'altura de les ciutats de Valls i Lleida: frases com «ha d'*agarrar* la carena i seguir-la sempre», *agarrar* l'aigua a ---» se senten fins als bosquerols de Vimbodí, als regants